

אדנאר

הצהיר כי הוא מוכן להיכנס ל"משאומתן ישיר, בלי תנאים מוקדמים" עם ישראל.

אילו הצהיר זאת, בתנאים של 1951, היה נענה ישראל בצחוק רם.

שהרי כל מטרתה של גרמניה היתה ל"השיג מאיתנו הכרה. אילו נכנסנו עימה למשאומתן ישיר, בלי תנאים מוקדמים, היינו מעניקים לה הכרה זו מראש, בלי תמורה. אדנאר ידע זאת. מכיוון שלא רצה להרגיז אותנו, אלא להשיג שלום עימנו, נמנע מהצהרה אווירית לית כזאת.

(זהו לקח מס' 1, שכדאי למדינאי-הכיס בירושלים ללמוד.)

אדנאר גם לא קם והצהיר כי הוא "מוכן לטוב בכל רגע לתל-אביב — כדי להפגש אישית עם מר בן-גוריון."

כי גם הצהרה כזאת היתה מטופשת. שום ממשלה ישראלית לא יכלה, באקלים הציבורי דאז, לארח מדינאי גרמני. שום שרות-בסתון לא יכול היה לערוב לבסתונו על אדמת ישראל.

הצהרה כסוג זה מהווה, למעשה, שה, טכסס של מלהמחיקה, והיא היתה מרחיקה את השלום.

(אילו רצה בן-גוריון בשלום עם הערבים, היה גם הוא נמנע בשעתו מהצהרות מסוג זה.)

אדנאר לא יצא לשיר סרונות של אהבה לעם ישראל. הוא לא פירסם, השכם והערב, הודעות על רצונו בשלום. הוא לא גינה את ישראל על סירובה להסכים לשלום. הוא לא התלונן כי ישראל מפרה בכך את מגילת האו"ם.

כי לאדנאר לא היו יועצים כ"גם גולדה מאיר או אבא אבן, מה עשה?

★ ★ ★

הוא פתח במשאומתן השאי כדי לברר מה הם התנאים שבהם יוכלו מנהיגי ישראל, בנסיונות המתאימות, להסכים להסדר כלשהו עם גרמניה.

הפעולה התנהלה בסודיות. שום ישראלי רישמי לא היה מעורב בה.

המקשר העיקרי היה ד"ר נחום גולדמן, כנציג היהדות הבינלאומית. גולדמן לא היה אז אזרח ישראלי, לא גר בישראל, ומעשיו לא יכלו לחייב את ממשלת ישראל. למענו הוקם גוף מיוחד, פיקסיבי בעיקרו, שנקרא "ועידת הארגונים לייצוג התביעות היהודיות החומריות".

בסידרה של נסיעות חשאיות, בירר גולדמן אצל ממשלת ישראל אם בא בחשבון הסדר ישראלי-גרמני, שעל פיו ישלמו הגרמנים סכום גדול כשילומים למדינת ישראל, נוסף על פיזויים אישיים לקורבנות הנאצים. במשאומתן סודי זה, התגבש בהדרגה בסיועו של גולדמן, כלהלן:

● הגרמנים ישלמו לישראל סכום בסדר גודל של כמיליארד דולאר, תוך כעשר שנים. המשאומתן לא ינוהל בגרמניה, אלא על אדמה ניטרלית. גם ההסכם יחתם על אדמה ניטרלית.

● לא יודרש ממשלת ישראל דבר שיוכל להתפרש כמחווה של ידידות לגרמניה, או כמעשה של התפייפות או נורמליזציה של היחסים.

● הפעולה הרישמית לא תתחיל אלא אחרי שגרמניה תכה על חטא, תכיר בשי רוש באחריותה לפשעי הנאצים. ההסדר ירצף על-ידי הגרמנים עצמם כהשבת גזילה, לא כהסכם.

רק אחרי שהושג הסכם זה כולו כהשאי, מבלי שמיליה אחת חדרה אל הציבור בישראל ובעולם, החלו הפעולות הגלויות לשם פתיחת משאומתן רישמי.

(אילו היו יועציו של אדנאר דומים ליועציו של בן-גוריון או אשכול, בוודאי (המשך בעמוד 29)

גרמניה ממדינת-שואה מנוצחת לגורם עולמי — ללא השגת תעודת-הכשר מידי העם היהודי ו/או מדינת ישראל.

הוא החליט כי השגת הכרה מדינית מפורשת, כהפעלה של יוזמה מדינית צרופה — זהו אחד המיבצעים המדיניים הגדולים של כל הדורות.

אותו הוא צריך לעניין כפליים. לא מפני שהיינו האובייקט של מיבצע זה. אלא מפני שאנו עצמנו עומדים בפני הצורך ההיסטורי ליוזם מיבצע-שלום של אדנאר, על אף ה"שוני הרב שבנסיבות ובתנאים, הוא אחד

ושוב: לא מבחינה מוסרית, ולא מבחינה אנושית — אלא מבחינה מדינית טהורה.

כהתגלמות של תבונה מדינית מפורשת, כהפעלה של יוזמה מדינית צרופה — זהו אחד המיבצעים המדיניים הגדולים של כל הדורות.

אותו הוא צריך לעניין כפליים. לא מפני שהיינו האובייקט של מיבצע זה. אלא מפני שאנו עצמנו עומדים בפני הצורך ההיסטורי ליוזם מיבצע-שלום של אדנאר, על אף ה"שוני הרב שבנסיבות ובתנאים, הוא אחד

ושוני הרב שבנסיבות ובתנאים, הוא אחד

ד וקטור קונראד אדנאר היה איש גדול. במה היתה גדולתו?

לא בשיעור-יקומתו המוסרי.

אמנם לא היה מעולם נאצי, ולא שיתף פעולה עם הנאצים.

אולם הוא לא עלה לגדרום, ולא ירד למחתרת, ולא הובל למתנה-ריכוז, כאשר המיליונים הובלו לכיבושים. הוא לא השתתף בנסינות הקלושים, אך חדוריה-המוסר, של המרדנים בשלטון הרשע.

וכאשר עלה לשלטון, למחרת השואה, לא תולל בארצו מהפיכה אנטי-נאצית אמיתית, לא שיטא מכל מערכות השלטון את משרתיה-הפירר מאתמול. להיפך, את מנגנון מדינתו החדשה ביסס על הביורוקרטיה והטכנוקראטיה של הרייך השלישי, בהאמינו כי היעילות והייעוץ חשובים מן המוסר.

גם לא בשיעור-יקומתו האישי.

הוא היה אדם עקשני, קטרגני, נקמני. התכתשויותיו הבלתי-פוסקות עם יריביו ה"פוליטיים לא הוסיפו לו כבוד. הם גם לא העירו על פיקחות יתירה. דיעותיו היו נוקשות. עמדותיו היו קפואות כתחייבניות. בכל הבחינות האלה דמה, במידה ניכרת, לדוד בן-גוריון.

במה, אם כן, היתה גדולתו?

היא היתה בשיעור-יקומתו כמידינאי.

מדינאי, לפי האסכולה של קודמו הגדול בתפקיד, הקאנצלר אוטו פון-ביסמארק. מדינאי, במובנו האמיתי של המושג, ש"אינו ידוע כלל בישראל.

מדינאי כאדם הקובע בצלילות-דעת את המטרה המתחייבת מן האינטרס הלאומי, היוזם מיבצעים ממשיים כדי להגיע אליה. מדינאי שאינו רואה את תמצית המדיניות בניהול מונולוגים, כדי להוכיח לעולם שהוא צודק — אלא בעשיית מעשים כדי להשיג את הדרוש.

בקיבור: מדינאי הרואה במדיניות, ניות, כדברי ביסמארק, את "האי מנות של האפשרי". אמנות מבחינה נה מזה ניתן להשיג — והמוצאת את הדרך המעשית להשגתו.

בכך היתה גדולתו. חוץ שנים מעטות שינה לחלוטין את מעמדה של גרמניה כ"עולם, חולל שינוי היסטורי במפת-היחסים של אירופה הישנה.

כמו הקאנצלר ביסמארק, ובניגוד לקאנצלר אדולף היטלר, השאיר הקאנצלר אדנאר את מיפעל-חייו במציאות מדינית חיה ואיתנה.

★ ★ ★

מיבצעיו המדיניים של קונראד אדנאר כבר נכנסו לספרי ההיסטוריה. הוא קבר את המלחמה בת-אלף-השנים בין גרמניה וצרפת. הוא גינה את היסוד לאיחוד אירופה המערבית, כמעצמת-על שליטת (או רביעית) בעולם. הוא שילב את גרמניה במערכת המדינית-צבאית של ה"מערב, למחרת מפלתה.

מכל אחד מן המיבצעים האלה ישמש, ב"דורות הבאים, חומר-לימוד למדינאים, ל"פוליטיקאים ולדיפלומטים צוערים. ילמדו אותם כשיעורים-לדוגמה באמנות המדינית, כדוגמת קלאסיות של מיבצעים מדיניים.

אך מעל לכל המיבצעים האלה יזדקר המיבצע המדיני העליון של הזקן, שיעורר את התפעלותם של אנשיה-המקצוע לדורות: המיבצע הגרמני להשגת שלום עם ישראל.

מיבצע זה, אין לו אחר ורע במאה הנוכחית. הוא יחיד במינו.

14.3.60 : פגישת אדנאר-בן-גוריון בניו-יורק

מוחשי — כשם שאנחנו איננו רוצים שום דבר מוחשי מן הערבים.

הדבר שרצו הגרמנים מאיתנו לא ניתן למדידה כמותית. הם רצו כי ניתן להם הכשר מוסרי — כי נכריז באוזני העולם שגרמניה החדשה היא "אחרת", ש"בסדר", שמתנה לקבלה לאירגון נים בינלאומיים ולציידה בנשק.

הדבר שאנחנו רוצים מן הערבים אף הוא אינו ניתן למדידה. אנחנו רוצים, שוטו כמשמעו, כי הערבים יכירו ב"קיום ישראל, כעובדה מדינית חוקית ובת-קיימא במרחב.

מבחינה זו שונים שני מיבצעים-שלום אלה, הגרמני-ישראלי והישראלי-ערבי, מכל מיבצע-שלום רגיל בין מדינות, אשר ביניהן ישנה מחלוקת רגילה על שטחי-קרקע, זכויות כלכליות וכו'.

★ ★ ★

אחרי שנבקע היעד — בצורה צלולה ומפוכחת — בא הביצוע.

מה עשה אדנאר? הוא לא קם בכנסת הגרמנית ל-

הדוגמת המעטות שאנחנו יכולים — וחייבים ללמוד מהן לקח לגבי הנכונים והטכניקה של מיבצע-שלום בתנאים מיוחדים.

★ ★ ★

ביום ה-10 בספטמבר, 1952, בכניין העירייה של העיר לוכסמבורג, חתמו אדנאר ושרת על הסכם-השילומים.

כעבור שעהיים בלבד, באותו מקום עצמה, התכנסה לראשונה — בראשות קונראד אדנאר — מועצת-השרים של הקהילה האירופית לפתחם ופלדה. קהיליה זו היתה הגרעין לשוק האירופי המשותף, המהמה — מצי"דו — את הגרעין לאיחוד הכלכלי והמדיני של אירופה, בשותפות עם הגרמנים.

יש קשר הדוק בין שני המאיי רעות. כי הוא מסביר מדוע היה הסכם-השילומים דרוש לגרמני.

שנה-שנתיים לפני כן הגיע אדנאר לכלל מסקנה כי לא יוכל להשיג את המטרות המדיניות של גרמניה — חזרה למשפחת העמים, השתלבות במערב ובנאט"ו, איחוד אירופה, הקמת צבא גרמני חדש, הפיכת